

Høsten af Roefrø i 1914 og Roefrøhandelen i Vinteren 1914—15.

Af L. Helweg.

Ligesom i de foregaaende Høstberetninger er Tallene for Høstudbyttet og Priserne skaffede til Veje, dels gennem Besvarelse af udsendte Spørgeskemaer, dels ved mundtlige Forhandlinger med særlig Sagkyndige. Som Vidnesbyrd om Soliditeten af det paa denne Maade indsamlede Materiale skal jeg oplyse, at det i Aar er lykkedes mig at samle Opgivelser fra tilsammen:

812 ha med Runkelroer,
539 - — Kaalroer,
585 - — Turnips.

I Henhold til Det statistiske Departements sidste Arealopgørelse (for 1912) fandtes der i Danmark til Frøavl:

1310 ha med Runkelroer,
661 - — Kaalroer,
884 - — Turnips.

Da Størrelsen af Landets Frøarealer maa antages tilnærmelsesvis at være den samme i 1914 som i 1912, bliver det altsaa i alt Opgivelser fra de to Tredjedele af Danmarks Frøarealer med Runkelroer, Kaalroer og Turnips, som nærværende Høstberetnings Talmateriale er bygget paa. Jeg bringer herved min bedste Tak til de mange Frøhandlere og Frøavlere, som har støttet mig i mine Bestræbelser for saa godt som muligt at underbygge Høstberetningens Opgivelser med Kendsgerninger fra Praksis.

I. Høstudbyttet og Frøpriser.

I Modsætning til, hvad der har været Tilfældet i Kløverfrøhandelen, har Verdenskrigen ikke i nævneværdig Grad været generende for Roefrøhandelen. Indførsel af Roefrø her til Landet ophørte allerede for en halv Snes Aar siden, og der har været mere end nok af hjemmeavlet Roefrø til Landets Forbrug. Som Følge af Verdenskrigen synes Udførselen til Amerika, Rusland og Finland at være noget mindre i Aar, men til Tyskland har der været en saa betydelig Udførsel af Turnipsfrø, at de i sidste Høstberetning omtalte store Lagre af overgemt Turnipsfrø nu er udrømmede alle Vegne.

Runkelroer. Den tørre og varme Sommer bevirkede, at Frøroerne gennemgaaende kun blev halvt saa høje, som de plejer, og mange Steder laa Frøstænglerne hen ad Jorden. Det var derfor vanskeligt at faa fuld Nytte af Sprøjtingen med Tobaksvædske, da Bladlusene viste sig allerede i sidste Halvdel af Juni. Foruden Tørken bidrog Bladlus og navnlig Mosaiksyge meget til, at Frøudbyttet blev betydeligt under Middelt. Gennemgaaende er Frøudbyttet paa Øerne i Aar ikke saa lidt mindre end i Jylland, hvad utvivlsomt staar i Forbindelse med, at Mosaiksygen paa Øerne er almindelig, men i Jylland er meget sjældent forekommende. Frøudbyttet har kun været 16.5 hkg pr. ha for Barres og 13.5 hkg for Eckendorfer, gennemsnitlig for Runkelroer kun 15.5 hkg pr. ha. I de sidste 10 Aar har der kun i tre af Aarene været avlet endnu mindre. Spireevnen har været fuldt tilfredsstillende, men en Undersøgelse viser dog, at det synes, som det i Jylland avlede Frø gennemgaaende har haft noget højere Spireevne, end det paa Øerne avlede, hvad rimeligvis er en Følge af Mosaiksyge-Angrebet paa Øernes Frømarker.

Til Belysning af Forholdet mellem Arealer med stort og lille Frøudbytte er der ligesom i Fjor i de udsendte Spørgeskemaer opført særlige Rubrikker. Middeltallene for disse Opviselser viser, at der paa det samlede Areal henholdsvis med Barres og Eckendorfer er avlet:

	Barres	Eckendorfer
under 14 hkg Frø pr. ha.....	paa 36 pCt.	paa 52 pCt. af Arealet
mellem 14—20 hkg Frø pr. ha...	— 31 —	— 26 — - —
— 20—30 — — — ...	— 29 —	— 21 — - —
over 30 hkg Frø pr. ha.....	— 4 —	— 1 — - —

Man ser altsaa, at af Barres har der i Aar paa to Tredjedele af Arealerne været avlet under 20 hkg, og kun paa en Tredjedel af Arealerne har der været høstet over 20 hkg. I 1913, hvor Runkelroer gennemsnitlig gav 3—5 hkg mere end i 1914, var det saaledes, at det endogsaa var lidt over Halvdelen af Arealerne, hvorpaa der blev avlet over 20 hkg. Ligesom i de foregaaende Aar staar Frøudbyttet for Eckendorfer ikke saa lidt tilbage for Barres. Som det vil ses, er det kun paa en Fjerdedel af Arealerne med Eckendorfer, at der er avlet over 20 hkg, medens det er paa Halvdelen af Arealerne, at der er avlet under 14 hkg. Jeg maa derfor atter i Aar henstille til Frøhandlerne at ansætte deres Avlerpriser noget højere for Eckendorfer end for Barres.

Prisen paa Runkelroefrø var i Aar en Del højere end i Fjor og holdt sig uforandret indtil Marts Maaned, da der var en lille Tilbøjelighed til Stigning. Der er i Aar udført lidt mere end sidste Aar, men som det vil erindres, blev der i Sæsonen 1913—14 eksporteret usædvanlig lidt. Hertil kommer, at Hjemmeforbruget af Runkelroefrø har været noget større, idet adskillige Roedyrkere har været tilbøjelige til at udvide deres Runkelroearaler og indskrænke deres Kaalroearaler som Følge af den Forringelse i Udbyttet af Kaalroemarkerne, som Kaalmølangrebet i Sommeren 1914 gav Anledning til. Til Trods for, at der laa henimod $\frac{3}{4}$ Mill. kg overgemt Frø ved Sæsonens Begyndelse, er Lagrene af Runkelroefrø alligevel omtrent bleven tømte i Aar paa Grund af det forøgede Hjemmeforbrug og Eksporten. Gennemsnitspris i en gros Handelen kan ansættes til 36 Kr. pr. 50 kg for Sæsonen 1914—15. I Løbet af de sidste 10 Aar har Aarsprisen 4 Gange været højere og 4 Gange lavere. I Tyskland var Priserne paa Runkelroefrø kun 28—32 Mark, og da Kursen ofte i Løbet af Vinteren var nede i 80 Øre, har Tyskerne i Aar været meget haarde Konkurrenter paa det svenske og amerikanske Marked. Navnlig ved Salg af Eckendorfer i Sverige menes Tyskerne i Aar at have erobret Markedet flere Steder, hvor dansk Eckendorferfrø ellers plejede at blive foretrukket.

Hvad Udsigten for den kommende Høst angaar, da kan oplyses, at der menes herhjemme at være tilplantet omtrent lige saa stort Areal med Runkelroer, som der plejer. Enkelte Steder er Plantningen af Roerne blevet noget forsinket, fordi

de polske Arbejdere i Aar kom senere end sædvanligt, men det er næppe sandsynligt, at dette kan give Anledning til en mærkbar Forringelse af Hjemmemarkedets Frøkvanta. I Tyskland skal der i Foraaret som Følge af Krigen ikke være tilplantet saa store Arealer med Runkelroer, som der plejer. Man venter højere Runkelroefrøpriser til Efteraaret, og det vil derfor sandsynligvis betale sig at give Markerne rigelig Gødning og omhyggelig Pleje.

Kaalroer. Rapsjordlopper viste sig ikke, og saavel Raps- som Snudebilleangrebene var ikke særlig slemme. Lagrene var fuldstændig udrømmede i Fjor, og en Overfyldning af det hjemlige Frømarked var man derfor forskaonet for i Aar.

Frøudbyttet var i Aar 13—14 hkg pr. ha. I de sidste 10 Aar har der kun været 4 Aar, hvor der har været endnu større Udbytte. Forholdet mellem Arealerne med stort og lille Frøudbytte stiller sig i 1914 saaledes. Der har været avlet:

under 10 hkg pr. ha.....	paa 22 pCt. af Arealet
mellem 10—14 hkg pr. ha.....	— 29 — - —
— 14—20 — —.....	— 37 — - —
over 20 hkg pr. ha.....	— 12 — - —

I Aar har altsaa Halvdelen af Avlerne haft over 14 hkg pr. ha, medens det i Fjor kun var 10 hkg pr. ha, der var avlet af Halvdelen af Avlerne. Procenttallene her afgiver et lige saa tydeligt Vidnesbyrd om Tilvæksten i Frøudbyttet af Kaalroer fra Avlen 1913 til Avlen 1914, som de tilsvarende Procenttal viste Nedgangen i Frøudbyttet af Runkelroer.

Salgsprisen kan gennemsnitlig ansættes til 38—40 Kr. pr. 50 kg Frø og har altsaa holdt sig lige saa høj som i Fjor til Trods for den større Avl. Maaske det skyldes, at England og Skotland i Aar har haft Udførselsforbud for olieholdigt Frø, og at der derfor har været bedre Afsætningsmuligheder for dansk Kaalroefrø paa Udlandets Marked. I Foraaret viste der sig Tilbøjelighed til stigende Priser, hvad sikkert stod i Forbindelse med, at Udsigterne for den kommende Høst er tvivlsomme. Man vilde opkøbe Frø for at gemme det over i Forventning om højere Priser i næste Sæson. Kaalroemarkerne har i Foraaret lidt meget af Nattefrosten og Sol om Dagen, og det er flere Aar siden, at Kaalroefrømarkerne har set saa medtagne ud som i Aar. Flere Steder er Markerne pløjede om og tilsaaede med Vaarsæd i Stedet for, hvad de høje Kornpriser

yderligere har fristet Frøavlerne til. Dernæst meldes det baade fra Skelskøregnen og fra Fyn, at Rapsjordlopperne, som ikke har vist sig siden Foraaret 1908, atter i Aar synes at optræde ret ondartet. Flere Marker har været saa stærkt angrebne, at de er pløjede om, og i de angrebne Marker, som er bibeholdte, maa man være forberedt paa, at det, ligesom i 1908, vil vise sig, at Planterne efter Blomstringen i massevis falder om uden at sætte Frø. Rapsbillen og Galmyggen synes at være nogenlunde stedbundne, men Rapsjordloppen optræder i Aar massevis i Egne, hvor der aldrig før har været dyrket Kaalroer eller Turnips. Endelig er der Marker, som har maattet kasseres fra Efteraaret af, fordi den tørre Eftersommer havde til Følge, at Frøet blev saet for sent, og Planterne blev derfor for smaa til at kunne taale Vinteren. Hertil kommer, at der efter Sigende ogsaa i England og Skotland skal være Udsigt til lille Frøudbytte til Sommer.

Turnips. Rapsbiller og Snudebiller er ikke optraadte særlig slemt. Frøudbyttet var for de gulkødede Turnips ca. 12.5 hkg, for de hvidkødede ca. 8.5 hkg pr. ha. For gulkødede Turnips foreligger Opgørelse over Frøudbyttet for de sidste 10 Aar (jvf. Tabel 1, Side 330), og deraf fremgaar, at der kun har været tre Aar, hvor Udbyttet har været endnu større. I 1914 har de gulkødede Turnips givet noget større Udbytte pr. ha end i de to foregaaende Aar. Forholdet mellem Arealerne med stort og lille Frøudbytte stiller sig saaledes. Der har været avlet:

		af gulkødede	af hvidkødede
under 10 hkg pr. ha.....	26 pCt.	65 pCt.	af Arealet
mellem 10 og 14 hkg pr. ha..	36 —	22 —	— —
— 14 og 20 — — ..	36 —	13 —	— —
over 20 hkg pr. ha.....	2 —	0 —	— —

Af gulkødede Turnips har tre Fjerdedele af Avlerne høstet mellem 10 og 20 hkg, men af hvidkødede Turnips er det kun en Tredjedel af Avlerne, der naar saa højt op med Frøudbyttet. Under 10 hkg har en Fjerdedel af Avlerne avlet af gulkødet Turnips og to Tredjedele af Avlerne af hvidkødet Turnips. Frøudbyttet af hvidkødede staar altsaa meget tilbage for Frøudbyttet af gulkødede Turnips, og det er derfor i sin gode Orden, naar Avlerprisen for hvidkødede Turnips er betydelig højere end for gulkødede.

Der laa, som ovenfor antydet, meget store Lagre af Fynsk Bortfelder, men ogsaa af Yellow Tankard og Dales var der Overproduktion. Prisen blev derfor for alle tre Sorter kun 28—29 Kr. pr. 50 kg. Det var ganske vist noget højere Pris end i Fjor, men alligevel betydelig lavere end Gennemsnitsprisen for de sidste 10 Aar. Prisen paa hvidkødede Turnips (Grey stone og Østersundøm) var 35—36 Kr. pr. 50 kg.

Udsigterne for den kommende Høst stiller sig noget bedre end for Kaalroer. At Turnips ikke behøver saa lang Voksetid for at opnaa passende Overvintringsstørrelse som Kaalroer, kom Turnipsen til Gode i det tørre Efteraar 1914, hvor det var vanskeligt at faa saaet rettidig. Af samme Grund staaer de hvidkødede Sorter bedre end de gulkødede, idet de hvidkødede er mere hurtig voksende end de gulkødede. En større Frøhandler, som har mange Kontraktavlere, opgiver, at han anslaaer det forventede Udbytte af Kaalroer til en Tredjedel mindre end normalt, og for Turnips en Femtedel mindre end normalt. Naar nu hertil kommer, at ingen havde kunnet ane ved Saa-tid i Fjor, at alle de store Turnipslagre skulde blive totalt udrømmede i Løbet af Vinteren, hvorfor mange har indskrænket deres Avl af Turnipsfrø meget betydelig, kan der næppe være Tvivl om, at vi til Efteraaret vil faa betydelig højere Priser paa Turnipsfrø, end vi har haft i de tre sidste Aar. Hertil vil maaske yderligere bidrage, at Rapsjordlopperne nu i For-aaret sine Steder har vist sig i Turnipsmarkerne ligesom i Kaalroemarkerne.

Gulerødder. Gulerodsfluen har enkelte Steder gjort en Del Skade, navnlig paa Stensballe. Gulerodssvampen har, ligesom i Fjor, kun rent undtagelsesvis vist sig. Frøudbyttet har været: af Champion ca. 7—8 hkg, af Stensballe ca. 6—7 hkg pr. ha. Priserne har, ligesom i Fjor, været ca. 70 Kr. pr. 50 kg for Champion og 100 Kr. for Stensballe. Hvad Udsigterne for den kommende Høst angaar, da er der Marker, hvor Barfrost har anrettet en Del Skade, men om det vil faa nærværdig Virkning paa Frøudbyttet, er det vanskeligt paa nærværende Tidspunkt at have nogen Mening om.

II. Retssager og Klager.

I Modsætning til de foregaaende Aar har der i den forløbne Vinter kun været ganske enkelte Retssager og forholdsvis faa Klager.

To Retssager er anlagte i Fortsættelse af de i sidste Høstberetning, Side 261 og 264, omtalte Domme, afsagte henholdsvis i Nykøbing F. og i Løgstør. I begge Tilfælde blev Detailhandleren dømt til at betale Roedyrkeren Erstatning. Vedkommende Detailhandlere har derfor lagt Sag an imod de Grossister, der havde leveret det ukontraktmæssige Roefrø, for at faa de paagældende Leverandører dømt til at erstatte dem det Beløb, som de har maattet betale Roedyrkerne. Der er endnu ikke faldet Dom i Løgstør-Sagen, og den nærmere Redegørelse for disse to Retssager skal derfor opsættes til næste Aars Høstberetning.

For Domstolene er endvidere indanket to interessante Sager angaaende ret vigtige Frøavsprincipper. Jeg har været indstævnet som Vidne i begge Sager sidste Sommer og Efteraar, men endnu er der ingen Dom afsagt.

Klager over daarlige Roefrø har der i Aar ikke været en eneste af. Det har kun været Fejlekspeditioner, som har givet Anledning til Paatale fra Roedyrkernes Side.

En Købmand i Horsens, der var Eneforhandler for et Frøfirma i København, havde til en Roedyrker solgt 25 kg Barresfrø, som om Efteraaret viste sig ikke at være Frø af Firmaets Stamme. En nærmere Undersøgelse gav det Resultat, at Købmanden havde en Kunde, der var Frøavler, og hos denne havde han i flere Aar købt ca. 100 kg Barresfrø aarlig, men han paastod, at han havde gjort Firmaets Repræsentant bekendt dermed. Det var et vitterligt Kontraktbrud, der her forelaa, og var Sagen kommen til Domstolene, vilde det sandsynligvis have kunnet drage ret alvorlige Følger efter sig for Købmanden. Firmaet ønskede imidlertid Mellemværendet ordnet uden Sagsanlæg, og Købmanden slap derfor med at afgive en skriftlig Erklæring om, at han aldrig mere skulde købe sit Roefrø hos andre end Firmaet.

I en Landsby en Milsvej fra Vejle var der af en Købmandsforretning solgt Runkelroefrø, som blev udgivet for Barres, men som var blandet med fra 10 til 100 pCt. Elvetham.

Den paagældende Elvetham var ikke nogen særlig god Stamme, og da den var solgt for Barres, blev Erstatningen sat til 30 Kr. pr. Td. Ld. for de 2 Landmænds Vedkommende, som havde Renbestand af Elvetham, 15 Kr. pr. Td. Ld. for en Landmand, der havde 50 pCt. Elvetham, og 3 Kr. pr. Td. Ld. for 5 Landmænd, der havde 10 pCt. Elvetham.

I det sydlige Fyn var der ved en Fejltagelse leveret Turnips i Stedet for Kaalroer til 5 Landmænd. De 3 havde ikke nogen andre Foderroer ved Siden af, medens de 2 andre havde rigelig af Runkelroer. For de førstnævnte ansatte jeg Erstatningen til 120 Kr. pr. Td. Ld., for de sidstnævnte til 60 Kr. pr. Td. Ld. For de 3 Landmænd, der ikke havde nogen andre Roer ved Siden af, og som havde gjort Regning paa at skulle fodre deres Besætning med Roer til April, var denne Fejlekspedition til langt større Skade end for de Landmænd, der havde rigelig af Runkelroer. Den først i Maj saaede Turnips vilde nemlig utvivlsomt ikke kunne holde sig længere end til Nytaar, og selv om der blev fodret stærkt, vilde det ikke være muligt at have Turnipsen opfodret inden Nytaar. Der vilde altsaa raadne en Del, og de Skadelidte vilde faa en betydelig Ekstraudgift til Indkøb af Foderstoffer i Tiden fra Nytaar til April. De to Landmænd, der havde rigelig med Runkelroer, vilde derimod med Lethed kunne have opfodret Turnipsen inden Nytaar, og da de var indrettede paa alene at fodre med Runkelroer efter Nytaar, kunde denne Fejlekspedition for deres Vedkommende ikke antages at medføre større Ekstraudgifter til Indkøb af Foderstoffer. Det Tab, der skulde dækkes, indskrænkede sig derfor for disse 2 Landmænds Vedkommende til det Merudbytte, som Kaalroer maatte antages under de for Haanden værende Forhold at ville have givet, og dette kunde efter mit Skøn ikke ansættes til mere end 60 Kr. pr. Td. Ld. I 1911 blev der fældet Dom i en noget lignende Sag¹⁾. Det var ligeledes Turnipsfrø, der var leveret i Stedet for Kaalroefrø, og Frøselgeren blev dømt til at betale ca. 150 Kr. i Erstatning pr. Td. Ld. netop med den Motivering, at den paagældende Roedyrker ikke havde nogen Runkelroer ved Siden af. Det viser sig altid, at de af Retten udmeldte Skønsmænd følger

¹⁾ Se Tidsskrift for Landbrugets Planteavl, 19. Bind, Side 546.

den Regel ved Ansættelse af Skadeserstatninger, at Roedyrkeren skal være holdt skadesløs, men heller ikke mere, og dette medfører, at der nødvendigvis ved Vurderingen maa tages Hensyn til de stedlige Forhold hos de enkelte Skadelidte.

I Nærheden af Lemvig havde en Frøsælger til 3 Landmænd ved en Fejlekspedition leveret Kaalroer med en Indblanding af ca. 20 pCt. Yellow Tankard. Da det medførte, at Roerne ikke kunde optages med Maskine, og at Turnipsen maatte sorteres fra inden Kulingen af Hensyn til, at den raadner før Kaalroer, og endelig paa Grund af, at Turnipsen giver mindre Udbytte end Kaalroer, blev Erstatningen ansat til 20 Kr. pr. Td. Ld. Der var 2 andre Roedyrkere, som utvivlsomt havde faaet af det samme Frø, men ved Udtyndingen havde de passet at fjærne Turnipsen. Der var derfor kun meget faa Turnips paa deres Marker, og da den derved forvoldte Skade var forsvindende, fik disse ingen Skadeserstatning.

Ved Skive var der en Roedyrker, der havde faaet White Tankard red top i Stedet for Yellow Tankard green top. Ved nærmere Undersøgelse af Sagen lod det sig imidlertid bevise, at det ikke var Frøgrosserereren men den stedlige Købmand, der var Skyld i Fejltagelsen. Besigtigelsen af Marken resulterede i, at jeg takserede Erstatningen til 50 Kr. pr. Td. Ld., men da det viste sig at være Købmanden og ikke Frøgrosserereren, der skulde udrede Erstatningen, blev Sagen ordnet i Mindelighed. Min Mellemkomst ønskedes ikke, og da Roedyrkeren og Købmanden var Venner, blev Resultatet vistnok, at Roedyrkeren blev ene om at bære Tabet.

En Roedyrker i Nærheden af Silkeborg havde tilsaaet ca. 5 Skpr. Ld. af sin Roemark med noget Turnipsfrø, der ved Besigtigelsen af Marken viste sig at være Vinterrybs, der er en lige saa værdiløs Afgroede som Raps. Erstatningen for Levering af Rapsfrø plejer man under almindelige Forhold at ansætte til 300 Kr. pr. Td. Ld. Jeg anbefalede derfor den Skadelidte at forlange 180 Kr. i Erstatning for de 5 Skpr. Ld. Den stedlige Købmand, som havde solgt Frøet, handlede ellers ikke med Frø, men havde købt den paagældende lille Pose Frø i et Fallitbo sammen med en Del andre Varer. Da Landmanden havde købt Frøet i Haandkøb og betalt kontant uden Regning, forelaa der intet skriftligt Bevis for, at Købmanden havde solgt Frøet som Turnipsfrø. Gennem sin Sagfører lod

Købmanden mig vide, at han ikke havde solgt Landmanden Roefrø eller Frø, som han havde benævnt Roefrø. Da nu hertil kom, at Landmanden erklærede, at han ikke under en eventuel Retssag vilde aflægge Ed paa, at Købmanden havde solgt ham Frøet som Roefrø, ansaa jeg det for tvivlsomt, om et Sagsanlæg kunde vindes, og jeg turde derfor ikke tilraade at lade Domstolene afgøre Sagen. Der kan i denne Forbindelse være Grund til at betone, at Lov om Straf for Brug af urigtig Varebetegnelse i sin første Paragraf straks udtrykkelig gør opmærksom paa, at det af Regningen, Etiketten eller Indpakningen skal kunne dokumenteres, at det har været urigtig Varebetegnelse, Frøet er solgt under. Det maa derfor tilraades for en Sikkerheds Skyld altid at opbevare Regningen og Etiketten, som var i Frøsækken, til Elfteraaret, da det ellers kan blive forbundet med Vanskelighed at faa Erstatning for Roefrø, solgt under urigtig Varebetegnelse.

Hvad endelig »afviste« Klager angaar, da kan jeg under Henviſning til, hvad der i sidste Høstberetning blev skrevet herom, fatte mig ganske kort. Vejrliget havde bevirket, at Kaalroerne flere Steder havde faaet en ualmindelig lang Hals, men denne Fejl kunde derfor ikke lægges Frøet til Last. En Roedyrker, der ved en Fejlekspedition havde faaet Kaalroefrø i Stedet for Grey stone, forlangte 100 Kr. i Erstatning, men da Klageren først meldte sig sidst i November, altsaa længe efter at Roerne var tagne op og kulede, var man afskaaret fra at taksere Skaden, og Klagen maatte derfor afvises. Som sædvanlig er der indløbet forskellige Klager over Stokløbere baade i Turnips og Runkelroer, men Fejlen viste sig at have sin Grund i for tidlig Saaning.

Som et Kuriosum kan noteres, at der ved Midsommertid fra Sorøegnen indløb Klager fra en Del Landmænd over blomstrende Turnips i deres 2. Aars Græsmark. De paagældende Landmænd havde allesammen i 1913 købt Frø hos samme Frøfirma. Det viste sig, at Turnipsen kun fandtes i de Marker, hvor der var Sneglebælg i Blandingen, og hvor der var meget Sneglebælg, var der ogsaa mange Turnips. Det paagældende Sneglebælgfrø var indført fra England, og det maa rimeligvis have været en enkelt Sæk, hvor der har været indblandet Turnipsfrø. De paagældende Landmænd frafaldt

Kravet paa Erstatning, da Skaden var lille og i hvert Fald vanskelig at taksere.

Til Slutning skal kun Opmærksomheden henledes paa det glædelige Faktum, at der i det indeværende Aar ikke har været en eneste Klage over daarligt Roefrø og heller ikke en eneste Retssag i Anledning af Levering af daarligt Roefrø. Formentlig er man berettiget til deraf at slutte, at der sandsynligvis overhovedet ikke har været daarligt Roefrø i Handelen i 1914. Utvivlsomt er det Indførelsen af Salg af Roefrø under Garantiplombe samt de tidligere Aars mange Retssager, det skyldes, at der i det sidste Aar er naaet et saa betydningsfuldt Fremskridt paa Roefrøhandelens Omraade herhjemme.

III. Detailhandlerne og Garantiplomben.

Paa Begæring af en Sagfører har Grosserer-Societetets Komite den 5. Februar 1915 afgivet et saalydende Responsum:

»I Anledning af Deres..... Responsum-Begæring skal Komiteen udtale, at der i Roefrøhandelen er Coutume for, at Sælgeren ikke, med mindre Frøet udtrykkelig er solgt med særlige Garantibestemmelser (f. Eks. under Roefrøgrossistforeningens Garantiplombe), erstatter Mangler.....ud over Frøets Fakturaværdi«.

Det er ikke første Gang, at der af Grosserer-Societetet er afgivet et saadant Responsum. Baade fra 28. Marts 1914 og 14. Januar 1910 foreligger der lignende Responsa. I det væsentlige er Indholdet det samme, nemlig, at i en gros Handelen med Roefrø er det Coutume, at Sælgeren ikke yder nogen Erstatning udover det fakturerede Beløb.

Grosserer-Societetet er Handelsstandens øverste Myndighed, og der maa derfor tillægges Grosserer-Societetets Erklæring angaaende Skik og Brug i Roefrøhandelen betydelig Vægt. Det fremgaar af det citerede Responsum, at hvis en Detailhandler køber sit Roefrø hos en af de Grosserere, som ikke sælger Roefrø under Garantiplombe, kan Sælgeren ikke drages til Ansvar, selv om det viser sig, at det leverede Roefrø er noget helt andet, end det er solgt for. Er Frøet derimod solgt under Garantiplombe, er Grossereren pligtig at betale Detailhandleren fuld Erstatning for Mangler ved det leverede Frø.

Saaledes er altsaa Stillingen med Hensyn til Erstatningen i en gros Handelen, men i Detailhandelen gør andre Regler

sig gældende. Som de talrige Erstatningssager viser, der har været omtalte i de 5 sidste Høstberetninger, er der i Detailhandelen Coutume for, at hvad enten Frøet er solgt under Garantiplombe eller ikke, bliver Sælgeren tilpligtet at holde Roedyrkeren skadesløs, hvis Frøet ikke er, hvad det er udgivet for at være.

Der hersker altsaa i Roefrøhandelen det Modsætningsforhold mellem en gros Handelen og Detailhandelen, at medens Sælgeren i Detailhandelen altid er erstatningspligtig, er han det i en gros Handelen kun, hvis han har solgt Frøet under Garantiplombe. Har en Detailhandler købt Roefrø hos en af de Grossister, der ikke sælger Roefrø under Garantiplombe, og det om Efteraaret viser sig at have været daarligt Roefrø, Grossisten har leveret, bliver det Detailhandleren, der kommer til at betale Roedyrkeren Erstatning og ikke Grossisten, som kun kan blive tilpligtet at tilbagebetale Detailhandleren det Beløb, han har givet for det paagældende Frø.

Det kan ikke være andet, end at det for mange Læsere maa være en Gaade, hvorledes det kan gaa til, at der i Detailhandelen raader een Handelscoutume, i en gros Handelen en anden, og jeg skal derfor fremdrage nogle Domme, der viser, at vedkommende Coutume har Retsgyldighed. Der foreligger tre Overretsdomme, som kan tjene til Belysning af dette særlige Spørgsmaal, og under Henvisning til Tidsskriftets 21. Bind, Side 260 og 261, og 18. Bind, Side 463, hvor disse Retskendelser har været nærmere omtalte, skal her kortelig gøres Rede for disse hver for sig.

Ved Viborg Overret havde en Roedyrker anlagt Sag for Levering af Turnipsfrø, som viste sig at have været Rapsfrø. Frøhandleren gjorde gældende, at det i Roefrøhandelen er Coutume, at Sælgeren »ikke paatager sig nogen Erstatningspligt ud over Pris-Differensen mellem faktureret og leveret Frø«, men Dommen gik ud paa, at da Sælgeren ikke, inden Handelen sluttedes, udtrykkelig havde gjort Roedyrkeren bekendt med denne Handelscoutume, havde han at betale Roedyrkeren 500 Kr. i Erstatning for de leverede 3½ kg Turnipsfrø.

Ved Viborg Overret er en Detailhandler dømt til at betale en Roedyrker 838 Kr. 74 Øre i Erstatning for Levering af 20 kg Turnipsfrø, som viste sig at være en hvidkødet i Stedet

for en gulkødet Turnips. Det fremgaar af Proceduren, at Frøhandleren ved en anden Domstol sagsøgte Roefrøgrossisten for at faa Regres for den Skadeserstatning, han blev dømt til at betale Roedyrkeren, men han tabte Sagen.

Den tredje Dom er afsagt af Sø- og Handelsretten i København. En Detailhandler havde købt 1000 kg ugaranteret Frø af Sludstrup Barres hos en Roefrøgrossist, og Frøet var af en saa daarlig Sludstrup, at det havde paaført Roedyrkerne et Tab, der var ansat til i alt 6000 Kr. Købmanden sagsøgte Grossisten til Betaling af disse 6000 Kr., men Dommen lød paa, at Grossisten kun skulde betale Detailhandleren 632 Kr. 72 Øre, som var det Beløb, sidstnævnte havde betalt Grossisten for Frøet.

Med de to første Retskendelser godkender Overretten altsaa, hvad der i Henhold til de 5 sidste Høstberetninger har vist sig at være Coutume i Detailhandelen med Roefrø, nemlig, at Detailhandleren er pligtig at holde Roedyrkeren skadesløs. Det tilsvarende gælder den sidstnævnte Retskendelse, idet Overretten dermed stadfæster, hvad der i Henhold til Grosserer Societetets Responsum af 5. Februar 1915 er Coutume for i en gros Handelen med Roefrø, nemlig, at Detailhandleren ikke kan faa Regres hos Grossisten for den Skadeserstatning, han har maattet betale Roedyrkeren.

Naar der altsaa, som paavist, foreligger Overretsdomme, som viser, at ved Levering af daarligt Roefrø skal Detailhandleren betale Erstatning, men Grossisten ikke, maa det selvfølgelig være lovmedholdeligt, men hvorledes det hænger sammen hermed, maa indrømmes at være ret gaadefuldt. Paa Raadhuset i Stubbekøbing staar som Indgangsrunen over Døren »Loven er lige for alle«, men det synes altsaa ikke at gælde de Detailhandlere og Grossister, der handler med Roefrø. Jeg skal søge at fremdrage, hvad der formentlig kan tjene til Klarlægning af dette Forhold.

Af Loven om Straf for Brug af urigtig Varebetegnelse af 8. Juni 1912 fremgaar, at hvis en Frøhandler sælger Roefrø, og han paa Regningen eller Mærkesedlen i Frøposen giver Frøet en Varebetegnelse, som maa bibringe Køberen en fejlagtig Antagelse med Hensyn til Varens Beskaffenhed, da straffes Sælgeren med Bøder fra 50 til 2000 Kr. I Lovens § 15 tilføjes: »at naar nogen enkelt Person eller Forret-

ning dermed maa antages at have lidt Skade, er Domstolene beføjede til under den for Overtrædelsen anlagte Sag paa den Skadelidtes Begæring at tillkende denne Erstatning» Man lægger altsaa Mærke til, at i Henhold til denne Lov er det ikke alene Køberens Ret at faa Sælgeren idømt en Bøde, hvis Sælgeren har solgt Roefrø, der ikke var, hvad det er udgivet for at være, men han kan tillige gøre Krav paa Erstatning til Dækning af det Tab, som det leverede Frø har paaført ham. Hvad der er Coutume i Detailhandelen, er altsaa i den bedste Overensstemmelse med Lovens Ordlyd og ligeledes med, hvad der i en gros Handelen er Coutume for, naar det er Roefrø, solgt under Garantiplombe.

At dette er lovmedholdelig Coutume er altsaa aabenbart, men hvorledes det ogsaa kan være lovmedholdelig Coutume, naar Roefrøgrossisten, som ikke sælger under Garantiplombe, kan slippe med at lade Detailhandleren faa det daarlige Frø gratis, er fremdeles en Gaade. Skal man kunne faa Rede paa dette Forhold, maa man ty til en Lov af 6. April 1906 om Regler for Køb i Almindelighed. I denne Lovs første Paragraf staar der nemlig, at »Sædvane og Handelsbrug gaar foran Loven«, med andre Ord, at en Handelscoutume, som Parterne maa antages at have henholdt sig til«, da Handelen blev sluttet, er ligesaa »bindende som en Lov«.

Antagelig er det denne Bestemmelse, der gør, at Loven om urigtig Varebetegnelse ikke staar ved Magt i en gros Handelen med ugaranteret Roefrø. Naar Køber og Sælger har afsluttet Handelen i Henhold til den Handelscoutume, som gælder for ugaranteret Roefrø, bliver altsaa denne Handelscoutume det Vilkaar, under hvilket den paagældende Handel er afsluttet, og Loven om Straf for Brug af urigtig Varebetegnelse kan derfor ikke komme til Anvendelse. Den er sat ud af Kraft, fordi »Handelsbrug gaar foran Loven«.

Det maa dog udtrykkelig betones, at denne Bestemmelse i Lov af 6. April 1906 kun gælder under Forudsætning af, at begge Parter, baade Sælger og Køber, »maa antages at have henholdt sig« til den paagældende Handelscoutume, »da Handelen blev sluttet«. Heri har man nemlig Forklaringen paa, hvorfor Detailhandleren for daarligt Roefrø skal betale Landmanden Erstatning, men ingen Erstatning kan faa hos Gros-

sisten. Grunden er den, at det anses for at være et rimeligt Forlangende, at enhver Detailhandler, der sælger Roefrø, bør være kendt med, hvad der er Coutume i Roefrøhandelen. Han skal vide, at naar en Handel afsluttes mellem en Detailhandler og en Grossist, bliver Grosserer-Societetets Responsum den »stiltiende Aftale«, som begge Parter maa antages at have henholdt sig til, da de handlede. Derimod er Forholdet et ganske andet, naar det er mellem en Detailhandler og en Landmand, Handelen er afsluttet. Hvad der er Handelscoutume i en gros Handelen, er det ikke i Detailhandelen, og der kan altsaa ikke blive Tale om en Handel efter »stiltiende Aftale« mellem Detailhandleren og Landmanden. Man vil derfor forstaa, at skal Detailhandleren kunne undgaa Erstatningsforpligtelse, kan det kun ske, hvis han kan dokumentere, at Landmanden er gaaet ind paa, at Handelen sluttes i Henhold til den i en gros Handelen, ikke i Detailhandelen, gældende Handelscoutume. Det fremgaar derfor ogsaa tydelig af den ovenfor refererede Viborg Overretsdøm, hvor der var leveret Rapsfrø i Stedet for Turnipsfrø, at Detailhandleren ikke vilde være blevet tilpligtet at betale Erstatning, hvis han havde været i Besiddelse af retsgyldig Bevis for, at han inden Salget havde gjort Landmanden bekendt med, at selv om det var Rapsfrø, han solgte ham i Stedet for Turnipsfrø, betalte han ingen Erstatning.

Jeg haaber, det maa være lykkedes mig gennem ovenstaaende Redegørelse at paavise, at det ikke alene er lovmedholdeligt, men i Virkeligheden er i sin gode Orden, at Detailhandleren, der køber ugaranteret Roefrø hos Grossisten, maa betale Landmanden Erstatning, hvis Frøet ikke er, hvad det er solgt for, medens han er afskaaret fra at faa de i Skadeserstatning udbetalte Summer godtgjorte af Grossisten. Unægtelig er det i og for sig en Urimelighed, at Detailhandleren ved Salg af daarligt Roefrø skal undgælde for de Fejl, som er begaaede af Grossisten og ikke af Detailhandleren, og som i Reglen kunde være undgaaede ved større Agtpaagivenhed fra Grossistens Side. Detailhandleren kan imidlertid ikke beklage sig herover, da han som Handlende ikke kan være uvidende om, at saaledes er det Handelsbrug her i Landet, og at han blot ved at købe garanteret Roefrø i Stedet for ugaranteret er sikret mod at blive et Offer for en saadan Urimelighed.

IV. Roefrøavlens Rentabilitet.

Det er nu 10 Aar siden, at Udarbejdelsen af de aarlige Høstberetninger blev paabegyndt. En Sammenstilling af Frøudbytte pr. ha og Salgspriser pr. 50 kg i de 10 Aar kan derfor formentlig paaregne Interesse til Belysning af Roefrøavlens Rentabilitet.

Til Frøavl er Barres, Bangholm og Fynsk Bortfelder de tre Sorter, der har vundet størst Udbredelse, og Opgivelserne

Tabel 1. Frøudbytte og Salgspriser i 1905—1914.

Aaret fra April til Marts	Barres			Bangholm			Fynsk Bortfelder		
	kg Frø pr. ha	Salgs- pris pr. 50 kg i Kr.	Brutto- Frøavlernes indtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha i Kr.	kg Frø pr. ha	Salgs- pris pr. 50 kg i Kr.	Brutto- Frøavlernes indtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha i Kr.	kg Frø pr. ha	Salgs- pris pr. 50 kg i Kr.	Brutto- Frøavlernes indtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha i Kr.
1905—1906	2000	33	445	1400	33	312	1200	35	283
1906—1907	2200	25	371	1200	60	486	1200	55	445
1907—1908	1350	40	365	1450	50	489	1300	33	290
1908—1909	1650	42	468	1400	32	302	1200	24	194
1909—1910	1000	100	675	1000	52	351	900	52	316
1910—1911	2300	30	466	1800	26	316	1500	26	263
1911—1912	1100	70	520	1300	36	316	1350	36	328
1912—1913	1900	35	449	1100	30	223	1100	29	215
1913—1914	1900	27	346	950	40	257	1100	22	163
1914—1915	1650	36	401	1350	39	355	1250	28	236
Middel..	1705	—	451	1295	—	341	1210	—	273

for disse tre Sorter er derfor bedst underbyggede. I Tabel 1 er Tallene i Rubrikken »kg Frø pr. ha« og Rubrikken »Salgspris pr. 50 kg i Kr.« en Gengivelse af, hvad der har staaet i de enkelte Aars Høstberetninger. Frøavlernes Bruttoindtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha er beregnet ved at multiplicere Avlerpris med kg Frø pr. ha, og Avlerprisen fremkommer af Salgsprisen ved den sædvanlige Beregningsmaade, som Frøhandlernes Kontrakt med Avlerne giver Hjemmel for. Først drages 10 pCt. fra Salgsprisen pr. 50 kg, hvorved man faar Salgsprisen pr. 500 kg, og

herfra drages saa igen 25 pCt., som bliver Forhandlerens Provision.

Af Tallene fremgaar, at baade Frøudbytte og Priser svinger stærkt fra det ene Aar til det andet. Naar man ser kg Frø pr. ha for Runkelroer svinge fra 1000 til 2300 kg pr. ha, for Kaalroer fra 950 til 1800 kg og for Turnips fra 900 til 1500 kg, saa er det Svingninger, der langt overgaar, hvad man kender fra statistiske Aarsopgørelser for Kornafgrøder. Noget lignende gælder Salgspriserne; ogsaa de veksler betydelig mere end Kornpriserne. At Avl af Roefrø er forbunden med større Risiko end Kornavl, er derfor uomtvisteligt.

Vilde man dernæst undersøge, hvorledes Roefrøavlens gennemsnitlig har betalt sig, skal henvises til Middeltallene for de 10 Aar i Tabellens nederste Linie. I Bogen om »Frøavl af Foderroer«, 2. Udgave, 1908, findes et særligt Afsnit med Angivelse af Udgifterne ved Avl af Roefrø. I Henhold hertil maa Produktionsudgifterne ved Frøavl pr. $\frac{1}{2}$ ha ansættes til:

for Runkelroer (Avl paa smaa Roer)	ca. 420 Kr.
- Kaalroer	- 270 -
- Turnips	- 260 -

Sammenholder man de nævnte Produktionsudgifter med Tabellens Middeltal for Bruttoindtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha, viser Tallene, at gennemsnitlig har Nettofortjenesten ved Roefrøavl været meget beskednen. Den Frøavler, der ikke i Gennemsnit af de 10 Aar har haft 17 hkg Runkelroefrø og 12 hkg Kaalroefrø og Turnipsfrø pr. ha, har altsaa ikke haft nævneværdig Indtægt af sin Roefrøavl. Det maa imidlertid ikke overses, at Tabellens Tal kun giver et Billede af, hvorledes Landets Roefrøavl gennemsnitlig har betalt sig, men hvor god en Forretning, Frøavl har været for nogle Frøavlere, og hvor daarligt den har svaret Regning for andre, giver Middeltallene ingen Oplysning om. Da det netop er disse Forhold, mange Frøavlere ønsker at faa Klarhed over, er i Tabel 2 samlet de Besvarelser paa de i 1914 indsendte Spørgeskemaer, som kan tjene til at belyse denne Side af Roefrøavlens Rentabilitet.

Naar den første Rubrik har til Overskrift »Antal Frøavlere med gennemsnitlig 3 ha til Roefrø«, er dette at forstaa saaledes, at Tallene for Frøudbyttet refererer sig til Opgivelser for et 3 Gange saa stort Areal i ha, som der findes opført Frøavlere.

Til uheldige Frøavlere er i Tabellen henregnet de, der i 1914 af Barres har avlet under 1400 kg pr. ha, af Kaalroer under 1000 kg pr. ha og af Turnips under 1400 kg. Heldige Frøavlere er de, der har avlet mere end de angivne Kvanta. Sammenholder man Middeltallene i Tabel 2 for kg Frø pr. ha for de heldige og uheldige Frøavlere med Frøudbyttet for de enkelte Aar i Tabel 1, vil man se, at det er undtagelsesvis, at der ikke findes lige saa stor Forskel i Frøudbytte mellem de heldige og uheldige Aar i Tabel 1, som mellem de heldige og

Tabel 2. Frøavlens Rentabilitet i 1914.

	Antal Frøavlere med 3 ha til Roefrø	Middel for avlet kg Frø pr. ha	Brutto- indtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha i Kr.	Netto- indtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha i Kr.
Barres.				
Heldige Frøavlere ..	117	2119	520	+ 100
Uheldige Frøavlere..	57	855	210	÷ 210
Bangholm.				
Heldige Frøavlere ..	119	1531	402	+ 132
Uheldige Frøavlere..	35	735	193	÷ 77
Fynsk Bortfelder.				
Heldige Frøavlere ..	30	1741	333	+ 73
Uheldige Frøavlere..	43	964	185	÷ 75

uheldige Frøavlere i Tabel 2. Man lægger tillige Mærke til, at Forholdet mellem heldige og uheldige Frøavlere i 1914 stiller sig saaledes, at der er lidt over dobbelt saa mange heldige som uheldige Avlere af Runkelroefrø, for Kaalroefrøet er der over tre Gange saa mange heldige som uheldige Avlere, men for Turnips er der noget flere uheldige Frøavlere, end der er heldige. Da imidlertid Forholdet mellem Antallet af heldige og uheldige Frøavlere selvfølgelig maa paavirkes noget af Aarets større eller mindre Frøudbytte, kan der ikke tillægges et enkelt Aars Forholdstal Almengyldighed. Tallene i Tabel 2 gælder jo kun for 1914, og Forholdet mellem Antal heldige og uheldige Frøavlere vilde utvivlsomt i 1913, hvor Runkelroer gav et meget større Frøudbytte, Kaalroer og Turnips et mindre Frø-

udbytte end i 1914, have givet af uheldige Frøavlere noget færre for Runkelroer og noget flere for Kaalroer og Turnips.

Som det ligger i Sagens Natur, har Avlerprisen været ens for heldige og uheldige Frøavlere, og gennemsnitlig er der ved Afregningen i Foraaret 1915 betalt de paagældende Avlere for:

Barres.....	24	Kr.	55	Øre	pr.	50	kg
Bangholm.....	26	—	28	—	—	—	—
Fynsk Bortfelder.....	19	—	15	—	—	—	—

Af Rubrikken »Bruttoindtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha« fremgaar, at for de heldige Frøavlere af Runkelroefrø bliver Bruttoindtægten pr. $\frac{1}{2}$ ha ca. $1\frac{1}{2}$ Gang saa stor som for de uheldige, for Avlerne af Kaalroefrø lidt over 2 Gange saa stor og for Avlerne af Turnipsfrø lidt over $\frac{1}{2}$ Gang saa stor som for de uheldige.

Drager man de ovenfor angivne Produktionsudgifter for Runkelroer, Kaalroer og Turnips fra Bruttoindtægten, faar man Frøavlernes Nettoindtægt pr. $\frac{1}{2}$ ha, som anført i Tabelens sidste Rubrik. Som det ses, har de heldige Frøavlere haft en Nettofortjeneste af deres Frøavl paa 73—132 Kr. pr. $\frac{1}{2}$ ha, og det bekræfter sig altsaa, at for disse er Avl af Roe-frø særdeles lønnende. Men naar man paa den anden Side ser, at af 174 Avlere af Runkelroefrø er det 57, som sætter 200 Kr. til pr. $\frac{1}{2}$ ha, af 154 Avlere af Kaalroefrø 35, der sætter 77 Kr. til pr. $\frac{1}{2}$ ha, og af 73 Avlere af Turnipsfrø 43, der sætter 75 Kr. til pr. $\frac{1}{2}$ ha, ligger der heri en alvorlig Paa-mindelse til den enkelte Frøavler om ikke at forsømme en Undersøgelse af, hvorvidt hans Plads er blandt de heldige eller uheldige Frøavlere.

Naar man skal klare sig dette Spørgsmaal, maa for det første bringes i Erindring, at Nettoindtægten betinges af Produktionspris pr. $\frac{1}{2}$ ha, Salgspris pr. 50 kg Frø og Udbyttet i kg Frø pr. ha. Hvad Produktionsprisen angaar, da skal jeg kun bemærke, at naar alle Udgiftsposter tages med (jvf. det specificerede Regnskab, der findes i Bogen om »Frøavl af Foderroer«), da tror jeg ikke, at man i Gennemsnit af Aarene vil kunne komme til synderlig lavere Tal for Produktions-

udgifterne pr. $\frac{1}{2}$ ha, end de Side 331 anførte¹⁾. Heller ikke Roefrøets Salgspriser kan ventes i Fremtiden at blive ændrede. Priserne vil, ligesom i de sidste 10 Aar, kunne variere fra det ene Aar til det andet (jvf. Tabel 1), men en varig Stigning vil ikke finde Sted. Det er nemlig Verdensmarkedets Priser, der bestemmer Hjemmemarkedets. De danske Roefrøpriser plejer omtrent at svare til Udlandets Priser for de fineste Kvaliteter og er ikke saa lidt over, hvad Udlandets mere tvivlsomme Kvaliteter udbydes til.

Som det vil ses, er man altsaa lige saa lidt i Stand til at formindske Produktionsprisen som til at forhøje Salgsprisen, og en Forøgelse af Udbyttet i kg Frø pr. ha bliver derfor det eneste, den uheldige Frøavlér har at sætte sit Haab til, hvis Roefrøavlén skal komme til at give ham Overskud.

Naar Frøavlén staar over for Spørgsmaalet, om hans Plads er mellem de heldige eller uheldige Avlere, maa det ikke glemmes, at saalænge vedkommende ikke har Erfaring fra en Aarrække, baade hvad Afregningspriser og Frøudbytte pr. ha angaar, er det ugørligt at komme til et paalideligt Resultat. Tilfældigheder med Hensyn til et enkelt Aars mere eller mindre gunstige Dyrkningskaar og Afregningspriser kommer til at gøre sig altfor stærkt gældende, naar man ikke har en Aarrækkes Frøudbytte og Avlerpris at lægge til Grund ved Beregningen af Middeltallene. For at Frøavlén skal kunne tælles med blandt de heldige Frøavlere, kan som passende Norm for Avlerpris og Frøudbytte angives, at med en Middellavlerpris af 25 Kr. pr. 50 kg Frø skal Aarets Frøudbytte gennemsnitlig have været: af Runkelroer over 17 hkg, af Kaalroer over 11 hkg og af Turnips over $10\frac{1}{2}$ hkg pr. $\frac{1}{2}$ ha. De Frøavlere, der med en Middellavlerpris af 25 Kr. pr. 50 kg ikke i Gennemsnit har kunnet naa de nysnævnte Tal for Frøudbyttet pr. $\frac{1}{2}$ ha, har intet Valg. Har de ikke Udsigt til ved mere formaalstjenlig Bekæmpelse af Skadedyr og Plantesygdomme, Dræning af Jorden, omhyggeligere Dyrkning og mere Gødning at forbedre Dyrkningskaarene saa meget, at Frøudbyttet kan

¹⁾ Det er i de senere Aar blevet almindeligt at bruge Roehalmen til Strøelse, og jeg har derfor fradraget 10 Kr. fra Frøavlsbogens Produktionspriser. Da Roetørstoffets Foderværdi nu som oftest ansættes til 4 Foderenheder i Stedet for 5, er tillige Runkelroe-Frøroernes Værdi nedsat med en Femtedel.

naa kendeligt op over de angivne Tal for Minimaludbytte pr. $\frac{1}{2}$ ha, er der ikke andet at gøre end at holde op med at avle Frø.

Der tiltrænges en Udskilning af de Roefrøarealer, som er i Hænderne paa de ganske vist forholdsvis faa Avlere, der i Gennemsnit af Aarene sætter Penge til paa deres Roefrøavl, og en tilsvarende Udvidelse af de Roefrøarealer, som indehaves af de mange Avlere, der har tjent og fremdeles tjener mange Penge paa deres Roefrøavl. Det vilde være til Gavn for Landet i sin Helhed, hvis Udviklingen kunde føre med sig, at for hvert Aar, der gik, var Antallet af uheldige Frøavlere i Aftagende og Antallet af heldige Frøavlere i Tiltagende.